

Tessa Bickers

De minibieb

Vertaald door Anna Livestro

DE FONTEIN

1

Erin

Ze zeggen dat je leven in één moment kan veranderen. Mijn moment gaat vanmiddag plaatsvinden, om twaalf minuten over drie, maar daar heb ik nog geen idee van als ik wakker word.

Verder is deze donderdag in alle opzichten precies zoals alle andere donderdagen, op één ding na: de datum. Die schiet al door me heen nog voordat ik mijn ogen opendoe. Hij rust zwaar op mijn schouders als ik me aankleed voor een vroege afspraak – een lange witte rok, een lichtgrijs T-shirt en een leren jack – terwijl ik alle mogelijke redenen afga om mijn baas, Charlotte, te bellen om te zeggen dat ik vandaag niet kom werken. Het staat naast me als ik in de spits op de metro van Brixton naar Oxford Circus stap en het achtervolgt me als ik naar The Ivy Brasserie loop, waar ik op het terras ga zitten en me voorbereid op zo'n belachelijke afspraak die blijkbaar nodig is als je in public relations werkt. Zo eentje waarbij je geen van beiden mag zeggen dat het eigenlijk een werkbespreking is en je dus een uur lang over van alles en nog wat zit te kletsen, behalve over de reden waarom jullie allebei zijn gekomen. Waarna ik de rekening betaal, wat alles bevestigt wat niet is gezegd. *Jullie doen een artikel over ons merk Traitor Fashion in jullie tijdschrift en jullie gaan daar allemaal positieve dingen over schrijven.*

Martha is niet zo'n beroerde redacteur, maar de bespreking sleept zich voort zoals alles zich vandaag voortsleept en ik ben opgelucht als ze haar knalroze Jacquemus-tasje uit de lentezomercollectie oppakt en vertrekt.

‘Weet je, toen ik je pas leerde kennen wist ik niet of je wel zo geschikt was voor deze branche,’ zegt ze en ze kijkt lachend op me neer met haar tasje al aan haar schouder. Veel meer dan een lippenstift past er niet in. ‘Maar je hebt het, Erin. Nog een paar jaar en Charlotte moet gaan oppassen voor je.’

Haar blik is hartelijk als ze zich omdraait en ik moet wachten tot ze uit het zicht is voordat ik begin te rillen.

‘Bleh!’ zegt Cassie als ik vertel over die vergelijking met Charlotte zodra ik op het hoofdkantoor van Traitor in Oxford Street aankom. Het is een kantoortuin, waar meer dan honderd mensen werken. Elke dag ben ik blij dat ik uitgerekend naast Cassie ben gezet. Vandaag is ze gekleed in een regenboogbroek die haar super staat, al zou ik er uitzien als een wandelende boodschappentas als ik hem aanhad. Ze trekt haar la open en haalt er een zakje Haribo uit. ‘Gaat het wel? Heb je misschien een koude douche nodig? Zal ik je dan voortaan Char noemen?’ Haar doorzichtige plastic bril is naar het puntje van haar neus gezakt.

‘Ik krab gewoon alle huid van mijn lichaam en dan denk ik dat het wel goed komt.’ Ik leg mijn Traitor-handtas op mijn stoel, graai wat in het zakje snoep en wil dan weglopen. Ik moet de hele showroom nog opruimen voordat er een groep influencers arriveert.

‘Fuck it, waarom pakken we het niet een keer heel anders aan? Gewoon, op onze manier. Dat het een keer echt iets bijzonders wordt,’ flapt Cassie eruit, waardoor ik meteen stokstijf stilsta.

Ik leg mijn hoofd even in mijn nek en haal diep adem terwijl ik me dat inbeeld. De droom. Een baan die niet de ziel uit je lijf zuigt. ‘Maar hoe dan?’

Cassies helderblauwe ogen lichten op, haar krullende haar danst. ‘Oké, luister. We kunnen bijvoorbeeld piepkleine bijenoutfitjes maken, en dan –’

Charlotte staat ineens naast me, haar nagels recent knalrood gelakt en haar haar, dat gisteren nog donkere uitgroei had, weer helemaal blond. Dat ze überhaupt de tijd heeft voor dat soort self-

care, terwijl ze zelf altijd beweert dat we het daar te druk voor hebben. Zal wel komen doordat ze het meeste werk op ons afschuift.

‘Dames, stoppen met dat geklep en de showroom in, nu.’ Ze loopt weg en laat een wolk dure parfum achter. Cassie trekt haar wenkbrauwen op alsof er iets heel spannends staat te gebeuren, maar ik weet al precies wat. Als we aankomen bij de glazen showroom zie ik dat iedereen daar al zit te wachten. Ze heeft het hele team bijeengeroepen. En dat terwijl we over een paar uur óók al een vergadering hebben met z’n allen. Dus wat heeft het voor nut om er nu nog eentje te organiseren?

‘Wie is hier als laatste vertrokken?’ vraagt Charlotte, haar blik even op mij gericht voordat ze hem over de anderen laat glijden. Nee, dit kon natuurlijk niet wachten.

Ik slik. ‘Dat was ik. Alicia Gold kon gisteravond pas om negen uur komen en ik weet hoe graag je haar wilde hebben, dus...’

‘En jij vond het acceptabel om het hier zó achter te laten?’

Ik kijk om me heen. De vloer ligt bezaaid met kledingstukken. Gisteravond besloot ik om dat vandaag op te ruimen, in de uren dat ik daarvoor betaald word in plaats van een extra uur over te werken, maar dat kan ik moeilijk hardop zeggen.

‘Nee,’ zeg ik en mijn wangen worden rood als ik voel dat iedereen naar me kijkt. Ze zijn vast blij dat ze dit keer niet zelf de sigaar zijn. Cassie is de enige die medelijden met me heeft. ‘Het spijt me. Ik ga het meteen opruimen.’

‘Dat mag ik hopen, ja. Denk je dat iemand over ons gaat posten als onze showroom zo’n zwijnenstal is?’ Deze blik krijg ik minstens één keer per dag van haar. Alsof ik een prooi ben die die griezelige kale kat van haar, Boris, het huis binnengesleept heeft. Ik wacht tot ze iedereen wegstuurt.

‘Cassie,’ zegt ze in plaats daarvan. ‘Er is hier iets mis, in deze ruimte. Kun jij me misschien vertellen wat?’

Ik durf Cassie niet aan te kijken. Ze moet nog antwoorden en ik wil niet dat ze zich schuldig voelt om mij. Vooral omdat Charlotte

weet dat we vrienden zijn. Ze heeft haar niet voor niks uitgekozen.

‘De, eh... kleding is niet opgehangen.’

‘Dominique?’

‘De vuilnisbak puilt uit van de blikjes.’

‘Sara?’

‘De kledingstukken liggen niet op kleur.’

Mijn hele lichaam trilt van woede. Charlotte weet donders goed hoe hard ik gisteravond heb gewerkt.

‘Francesca?’

‘Er zitten vlekken op het glas.’

Shit, nu moet ik de ramen ook nog schoonmaken en door deze vergadering heb ik nu nog maar zeven minuten voordat het *DIY Duo* er is. Twee meiden die elkaar al voor school begonnen te filmen tijdens het opmaken en zo succesvol werden dat ze na hun eindexamen fulltime influencer zijn geworden. En uiteraard zijn ze inmiddels miljonair. Op hun twintigste.

In gedachten schreeuw ik uit dat als het echt zo erg is iedereen maar beter een handje kan komen helpen, aangezien we deze ruimte allemaal gebruiken, maar ik wacht tot ze weg zijn en dan buk ik me en begin kleren op te rapen, wanhopig mijn tranen onderdrukkend om hoe oneerlijk dit allemaal is.

Ineens wil ik alleen nog maar naar huis en praten met Bonnie, mijn beste vriendin. Die weet precies wat ze moet zeggen zodat ik me weer wat beter voel en hierom kan lachen. Gefrustreerd trek ik een limegroen T-shirt naar me toe en sta mezelf toe er één keer in te snikken voordat ik het in de vuilniszak gooi, waar het thuishoort.

Tegen lunchtijd loop ik hopeloos achter en heb ik maar een paar minuten om snel een wrap met kip naar binnen te werken terwijl ik naar mijn agenda staar. Voor vanavond staat er een lancering in voor een nieuw energiedrankje die ik daar vanmorgen nog niet zag staan en ik verslik me in een stukje van mijn wrap. Vanavond

is de enige avond die ik nog vrij had om mijn kostuum te maken voor een inzamelingsactie. Dat is dit weekend, thuis, in Frome. Iedereen komt verkleed als iets dat begint met de letter 'B'. Ik had mijn avond expres overzichtelijk gehouden en er is er maar één die die lancering in mijn agenda kan hebben gezet. Alsof het nog niet genoeg was dat ze me – waar het hele team bij was – heeft vernederd. Ik gooi m'n wrap in de vuilnisbak, want ik heb ineens geen trek meer.

Geen idee waar ik het aan heb verdiend dat Charlotte me zo behandelt. Ik ben goed in wat ik doe. Ik werk hard. Ik doe altijd alles wat ze van me vraagt en het is nooit goed genoeg.

Na deze vergadering wil ik het liefst het kantoor uit lopen en dan naar huis gaan, naar m'n beste vriendin, een stuk of twee flessen wijn achterover slaan terwijl ik 's werelds beroedste verkleedkostuum in elkaar flans. In plaats daarvan moet ik nu snel naar huis om me om te kleden, want om zeven uur moet ik op het evenement zijn. Ik staar naar de vuilnisbak. Hoe snel kun je voedselvergiftiging krijgen van kip? Het feit dat ik liever bedorven kip eet dan dat ik werk, doet iets in mijn hersenen ontbranden. Dit kan zo niet.

Ik ben zo kwaad op Charlotte dat ik haar niet eens kan aankijken als ik aanschuif voor de vergadering. Terwijl ze praat over cijfers en plannen voor het volgende kwartaal speelt er in mijn hoofd een hele rap af die volledig bestaat uit de woorden 'hou' en 'je' en 'bek'.

Om tien over drie keert iedereen zich naar mij toe omdat het mijn beurt is om mijn 'belangrijkste leerpunt' en mijn 'belangrijkste succes' van de week te benoemen. Ze vragen zich vast allemaal af of ik de showroom zal noemen.

Cassie, die naast me zit, heeft de bel. Die wordt steeds doorgegeven zodat iemand hem kan laten rinkelen als er iets spannends wordt aangekondigd.

Ik sta op en wis de rap uit mijn hoofd. Ik zal hardop moeten

zeggen wat er is gebeurd met het DIY Duo. Want ik heb verder niks voorbereid.

‘Mijn belangrijkste leermoment,’ begin ik, en mijn stem trilt want ik heb hier altijd een bloedhekel aan, en nu al helemaal, ‘is dat we het anders moeten aanpakken als we mensen laten rondkijken in onze showroom. De meisjes van Duo probeerden vandaag extra gratis spullen mee te nemen en ik, eh...’ Ik kuch en staar naar de tafel en weer omhoog. Iedereen kijkt me aan. ‘Ik zei dat ze een paar dingen terug moesten leggen, maar ik denk dat we voortaan beter –’

‘Wát?’ valt Charlotte me in de rede. Ze trommelt met haar lange rode vingernagels op haar notitieblok terwijl ze achteroverleunt in haar stoel.

‘Ze... Ze...’ Vanuit mijn ooghoek zie ik Cassie heel lichtjes haar hoofd schudden. Ze weet wat er gebeurd is. Wat ze wil zeggen is dat ik nu vooral niet de waarheid moet zeggen en dat weet ik ook wel, maar mijn hoofd is helemaal leeg. Ik kom niet snel genoeg met een leugentje en Charlotte heeft een strikte ‘vijf-items-limiet’. Misschien is ze wel trots op me dat ik die regel wilde handhaven.

Cassie krimpt zichtbaar ineen tot er alleen nog een hoopje regenboogkleurige stof van haar over is.

Het getrommel stopt.

Zelfs Charlotte kan niet geloven dat ik dit heb toegegeven, na wat er vanochtend is gebeurd. Ik zie het aan hoe haar witte nek verdwijnt onder de fake tan van haar kin. Ze houdt haar hand vlak voor zich uit, haar vingers in de lucht. Ze weet niet of ze weer moet beginnen met trommelen.

‘Ze hebben meer dan een miljoen abonnees op hun TikTok-kanaal. Bij hun laatste post kregen wij tweehonderdvijftig procent meer bezoekers op onze website.’

Ik knik. Ik hoopte dat ze niet alle statistieken paraat zou hebben. ‘Maar Alicia Gold heeft wat spullen meegenomen, dus...’

‘Die Alicia levert ons niks op.’ Dit staat haaks op wat ze gisteren

tegen me zei, toen ze erop stond dat ik drie uur langer bleef om Alicia binnen te laten. ‘Terwijl de DIY-meisjes...’ Ze balt een vuist, met aan bijna alle vingers gigantische diamanten. ‘Dat was geen leerpunt, Erin. Dat was een fucking blunder.’

Ik slik en ga weer zitten. Cassie probeert de bel voorzichtig neer te zetten, maar hij rinkelend zodra hij het tafelblad raakt, zodat ze erbovenop moet duiken om te voorkomen dat hij mijn *fucking blunder* feestelijk onderstreept.

Ik bijt op mijn bovenlip, mijn schouders trillen.

‘Ik zou toch wel graag over je succes horen, als je er eentje hebt geboekt?’ zegt Charlotte op zachte toon, zodra ik weer op mijn stoel zit. Even denk ik dat dat is omdat ze spijt heeft van hoe ze me vandaag heeft behandeld, maar één blik op haar gezicht en ik weet dat het tegenovergestelde het geval is. Ze weet niet van mijn afspraak van vanochtend, die me een dubbele pagina in een zondagskrant heeft opgeleverd, waardoor onze verkoop evenveel gaat stijgen als na de TikTok van het DIY Duo. Ze denkt dat ik helemaal geen succes heb geboekt en ze wil me nog één keer zien afgaan waar iedereen bij is. Nog één keer voordat ik me naar een evenement moet haasten dat zij in mijn agenda heeft gezet omdat ze geen zin heeft om zelf te gaan.

Met opeengeklemd kaken sta ik weer op.

‘Mijn succes...’ Ik blijf even stil en aarzel of ik haar wel moet vertellen over de succesvolle bespreking van vanochtend of dat ze die later zelf maar moet zien in al zijn kleurenpracht, op die dubbele krantenpagina.

‘Tja, als je die niet hebt...’ Charlotte slaakt een zucht voor ik iets kan zeggen. Ik sta op het punt om te doen wat ik altijd doe: negeren hoe ze me behandelt en nog harder proberen indruk op haar te maken met mijn deal. Maar iets in die overdreven zucht is de laatste druppel en ik heb mezelf niet meer in de hand.

‘Ik had vandaag thuis in Frome moeten zijn, om de top van Cley Hill te beklimmen waar de as wordt uitgestrooid van iemand van

wie ik heel veel hield, om vervolgens thuis te zitten janken tijdens een paar afleveringen van *Gilmore Girls*, zeg ik voordat ze uitgesproken is. ‘Ik had bij mijn geliefden moeten zijn, maar dat ben ik niet, omdat jij me geen vrije dag wilde geven. Je hebt me niet eens de kans gegeven om uit te leggen waarom ik die nodig had, je zei alleen maar dat we het te druk hadden.’

De grijns verdwijnt van haar gezicht, maar het feit dat die er überhaupt was, bevestigt dat ze dus echt geen hart heeft. Al mijn angst voor Charlotte verdwijnt. Alles wat zich de hele dag heeft opgebouwd komt eruit en ik weet niet hoe ik het moet stoppen. Met zachte stem ga ik door: ‘Zeven jaar ben ik hier gebleven in de hoop dat het beter zou worden. Dat het misschien ooit zou voldoen aan het beeld dat ik ervan had, maar het wordt alleen maar erger.’ Mijn zus Georgia flitst door mijn hoofd, die met haar ogen rolt terwijl ik weer eens zit te klagen over mijn werk. ‘Ik heb alles opgeofferd en maar wachten tot het zou veranderen. Maar inmiddels ben ik bang dat ik net zo word als jij als ik hier blijf, en zo wil ik helemaal niet zijn. Iemand die iedereen het leven zuur maakt en dan zelf lekker vroeg naar huis gaat, naar die kat van d’r.’

Iemand, ik weet niet wie, houdt geschrokken haar adem in. Als ik om me heen kijk, vallen mijn ogen op de bel, die voor Cassie staat te glimmen alsof hij op het punt staat al zijn potentieel waar te maken. Ik sta te trillen. ‘Ik heb wel degelijk een succes geboekt. Ik heb een dubbele pagina in *Hello Sunday* geregeld, maar ik geloof niet dat dat nu nog mijn grootste succes is.’ Cassies ogen puilen uit terwijl de anderen me aanstaren, hun monden zo wijd open dat ik minstens tien vullingen tel. ‘Ik neem ontslag.’ De woorden voelen zo goed dat ik glimlach en de bel oppak, terwijl ik de woorden herhaal. ‘Rot. Op. Met. Je. Baan. Ik neem ontslag.’

Ik gooi de bel neer, pak mijn laptop en loop langs Charlotte naar de deur. Pas als ik haar gezichtsuitdrukking zie, weet ik dat het écht een succes was, want op haar gezicht, onder alle woede

en shock, zie ik nu eindelijk ook iets anders. Een glimp van een piepklein beetje respect.

‘Jezus, Erin, ik had je helemaal niet verwacht,’ zegt Callum, als ik een paar uur voordat ik normaal gesproken thuis zou komen het appartement binnenloop dat we delen in Loughborough Junction. Mijn huisgenoot zit voor de televisie, van top tot teen in een rood Adidas-trainingspak gestoken, donkerbruin haar dat met gel in een zijscheiding is gekamd, dikke bakkebaarden die zijn kin bijna raken. Zijn Sheffield-accent is het fijnste geluid dat ik de hele dag heb gehoord en heel even zou ik wel een knuffel van hem willen. Maar die wens verdwijnt snel weer.

‘Dacht dat jij vandaag zou werken,’ krijg ik nog net mijn mond uit.

‘Ik heb mezelf een vrije dag gegeven,’ antwoordt hij, starend naar het fietsen op het scherm. Hij bedoelt dat hij zich ziek heeft gemeld van zijn werk als productontwerper, wat hij altijd doet als er een of andere wielervedstrijd is. En typisch Callum: hij vraagt niet waarom ik al thuis ben, maar zet in plaats daarvan het geluid harder.

‘Ik heb ontslag genomen,’ schreeuw ik over de commentator heen, omdat ik het hardop moet zeggen om het zelf te geloven.

‘Mooi zo,’ antwoordt hij zonder op te kijken, dus ik verdwijnt naar mijn slaapkamer en trek de deur dicht.

Bonnie zit in de stoel in de hoek een tijdschrift te lezen. Het is de enige plek in mijn slaapkamer die niet helemaal vol ligt met troep. Rondom staan zakken met freebies van werk en dozen die ik nog maar half heb uitgepakt sinds ik ben verhuisd uit mijn vorige appartement in Stockwell. Dit huis heb ik gevonden na een korte relatie met de beveiliging die altijd op wacht stond voor mijn oude woning. Toen die zei dat hij voor me viel en zijn baan wilde opzeggen, loog ik en zei dat het toch niks kon worden omdat ik ging verhuizen. Dus toen moest ik wel.

Er slingeren schoenen rond die ik heb uitgeschopt aan het eind van een veertienurige werkdag. Overal liggen boeken. Zo veel boeken dat ze niet op die ene plank boven mijn bed passen en in plaats daarvan op hoopvolle stapels 'nog te lezen' liggen, waar ook maar ruimte is.

'Vroeg thuis,' zegt Bonnie met een brede glimlach op haar gezicht. Ze draagt een van haar pruiken. De parse, met haar tot haar billen.

'Ik heb het gewoon gedaan, Bon. Ik heb ontslag genomen.' Ik laat mezelf op het bed vallen en leun met mijn hoofd tegen de muur.

'Shit. Je meent het.' Ze legt haar hoofd in haar nek en lacht. Het is een lage, hese lach. Hartverwarmend. 'Eindelijk! Hoe voel je je?'

'Alsof ik niet goed bij mijn hoofd ben?' Ik knijp mijn ogen dicht. 'En ook... opgelucht. Alsof dit het begin van iets is.'

'Dat is het ook.'

'Alsof dit jaren geleden al had moeten gebeuren.'

'Dat hád het ook.'

'Ik wil een totale reset. Opnieuw beginnen, met een schone lei.' Ik kijk omhoog naar mijn boekenplank en mijn ogen landen op een keurige witte rug: *Opgeruimd! De manier om orde en rust in je leven te brengen*. Ik kijk Bonnie aan. 'Kan ik mijn leven marie-kondoën, denk je?'

'Doen, doen, doen,' zegt ze en ze springt op en begint te dansen, zodat ik voor de eerste keer vandaag glimlach. Misschien wel voor het eerst deze hele week. 'Weg met het oude, ruimte maken voor... nou ja... je hebt nog niks nieuws, natuurlijk. Maar dat komt wel.'

Ik kijk naar de dozen aan haar voeten. Wat zit er überhaupt allemaal in? Kleren die ik duidelijk niet draag. Boeken die ik niet lees. Troep die ik niet nodig heb. Ik heb niets gemist sinds ik hier woon. Dat zegt iets. Ik maak er een paar open en rommel er wat in, maar de inhoud herken ik nauwelijks.

Bonnie zit weer in de stoel en kijkt geamuseerd toe hoe ik een

vuilniszak pak en er een paar schoenen in gooi. Ik haal nog wat dingen uit mijn kledingkast. Ik blader door de boeken op mijn plank en vul een koffer met alles waarvan ik weet dat ik er nooit meer iets mee doe. Ik heb nog nooit in mijn leven een boek weggegooid, maar ik moet ruimte maken voor de nieuwe. De boeken die ik nog moet lezen. Ik leg de stapels die op de grond liggen op de plank en doe glimlachend een stap naar achteren. Eindelijk straalt de plank iets van belofte uit. Eindelijk heb ik weer zin om te lezen.

Ik ga door. Halflege tubes vochtinbrengende crème, kapotte stijltangen en oncomfortabele beha's. Bonnie klappt mee en haar ogen vallen op een flesje felblauwe nagellak dat ik net in de prullenbak heb gegooid. Ze vist het eruit, laat haar linkerhand op haar been rusten en begint te lakken.

Ik ben nu echt lekker op dreef en haal bijna mijn hele nachtkastje leeg. Oude batterijen. Opladers voor dingen die ik niet meer bezit. Kerstkaarten die niets meer betekenen. Eén enkele verjaardagskaars. Tegen de tijd dat mijn telefoon gaat, heb ik alleen nog een T-shirt aan en bereid ik me zwetend voor op de onvermijdelijke nabrander van Charlotte. Maar het is mijn moeder.

'Sorry, maar je *sparkt* even geen *joy*,' mompelt ik en ik laat het gesprek overgaan op mijn voicemail. Met elke kleine stap begin ik het gevoel te krijgen dat ik, na zeven jaar van rotappartement naar rotappartement en van rotrelatie naar rotrelatie, met een baan waar ik alleen maar ongelukkig van werd, eindelijk wat meer controle over mijn leven heb. Ik sla een nieuw pad in.

Voordat ik momentum verlies, breng ik de zakken met ongewenste spullen naar de cliko voor ons gebouw en vul mijn kleine oude Ford met dozen voor de kringloopwinkel. Ik neem ze mee als ik naar het herdenkingsfeest ga, thuis in Frome. Als ik vanmiddag vertrek, heb ik nog genoeg tijd om naar Cley Hill te gaan. Dan kan ik nog steeds doen wat ik vandaag van plan was. En ik hoef morgen toch niet naar kantoor.

Maar eerst de boeken. Daar heb ik andere plannen mee.

‘Ben zo terug,’ zeg ik tegen Bonnie, terwijl ik de koffer pak.

‘Zet ik ondertussen thee,’ roept ze me na. ‘Als je klaar bent met je gestoorde make-overgedoe wil ik precies weten hoe Charlotte keek. Tot in detail. En Erin,’ zegt ze, en ze wacht tot ik me omdraai, ‘ik ben heel trots op je.’

Ik glimlach, al springen de tranen me in de ogen. Ik zeg het niet, maar zij is degene die me het vertrouwen gaf om dit te doen. Ik heb het gedaan juist omdat ik wist dat ze trots zou zijn.

Op een klein stukje lopen van ons appartement, meteen onder de brug richting Ruskin Park, staat een minibieb, die daar blijkbaar is neergezet ‘*ter liefdevolle nagedachtenis aan Eileen Gladys Day*’. Ik heb er weleens een boek uit gehaald toen ik erlangs kwam, maar ik heb er nog nooit zelf eentje in gezet. Tot vandaag.

Er is hier bijna nooit iemand en als ik de minibieb zie staan moet ik glimlachen. Het is een oude kast waar iemand een dak op heeft gezet, zodat het een klein huisje voor boeken is. Lichtgeel, met een blauwe glazen deur die drie planken toont, waar bijna niks op staat. Ik rits mijn koffer open en begin er boeken uit te halen waar ik de planken mee vul. Moderne klassieken. Die ene over dat de wereld binnen vierentwintig uur vergaat, waar iedereen het vorig jaar over had. Een paar van dezelfde auteur die lekkere vakantieboeken schrijft. Hoe meer ik op de planken zet, hoe enthousiaster ik word over de boeken die thuis op me wachten en hoe sterker ik het gevoel krijg dat ik hier goed aan doe. Volgens Marie Kondo is het verstandig om nu niet te goed naar die boeken te kijken, want dit is het moment waarop de spijt zou kunnen toeslaan en ik alles weer mee naar huis zou kunnen nemen.

‘Ze sparken geen joy. Ze sparken geen joy. Ze sparken geen joy,’ herhaal ik terwijl ik de planken blijf vullen. Als ik de laatste paperback in de kast zet en mijn koffer dichtrits, slaak ik een zucht.

Ik word blij van het idee dat iemand anders deze boeken gaat lezen. Dat anderen er iets in zullen vinden wat ik zelf niet zag. Dat de boeken hen ergens brengen waar ik nooit ben geweest.

De koffer voelt uiteraard een stuk lichter aan onderweg naar huis, maar het verbaast me dat ik me zelf ook lichter voel. Ik heb het gedaan. Ik heb net alle ballast uit mijn leven verwijderd, klaar om opnieuw te beginnen. Dat had al veel eerder moeten gebeuren.

Vandaag had nooit de dag moeten zijn dat ik het over een andere boeg gooide in mijn leven.

Drie jaar geleden had ik Bonnie al beloofd dat ik dat zou doen. Op de dag dat ze overleed.

James

‘Klaar voor vanavond, JJ?’ vraagt mijn moeder als ik terugkom van het hardlopen.

Ik ben zo blij dat ze gedoucht en aangekleed is en niet met opgetrokken benen in haar ochtendjas op de bank zit dat ik haar omhels en, aangezien ik dik dertig centimeter langer ben dan zij, een kus op haar kruin druk.

‘Als jij erheen wilt, dan gaan we,’ zeg ik als ik haar loslaat.

Nu het weer wat beter gaat met mijn moeder is dit mijn laatste avond voordat ik terugga naar Londen, en ze heeft besloten dat we kaartjes moeten kopen voor de inzamelingsactie voor het hospice hier in de stad. Het is in de Cheese & Grain, de plaatselijke evenementenzaal, en het wordt al drie jaar in september gehouden, ter ere van Bonnie, een vriendin van school. Er is niks waar ik zo weinig zin in heb als een zaal vol voormalige klasgenoten binnenlopen, maar ik doe het voor mama, want ik kan er nooit op rekenen dat ze ergens mee naartoe wil en ze is zo enthousiast.

Al helemaal omdat ze de hele nacht is opgebleven om mijn kostuum te maken en het is... nou ja, het is geweldig. Veel te mooi. Beschamend mooi. Ik sta straks totaal voor schut. Alsof ik weer op school zit. Dat ik een zaal binnenloop en dat iedereen me dan uitlacht.

‘Leuk idee, toch? Verkleed als iets dat met een “B” begint? Misschien jat ik het idee wel voor mijn eigen feestje, volgend jaar.’

Mijn moeder heeft altijd hooggespannen verwachtingen voor

haar verjaardag als ze net een ernstige bipolaire episode achter de rug heeft.

Dus vandaar die roze wangen en die twinkeling in haar ogen, alsof ze de afgelopen zes weken niet alleen maar in bed heeft gelegen en niets anders naar binnen kreeg dan kipnuggets. Alsof ze niet elke kans om het huis te verlaten heeft afgeslagen en zo hard en zo lang moest huilen dat pa en ik allebei meer dan eens op precies hetzelfde moment de dokter belden.

Toen Elliot en ik nog klein waren, vergeleek pa haar ziekte altijd met Rupsje Nooitgenoeg. Dan zei hij dat mama even weg moest om een cocon om zich heen te spinnen, voordat ze weer tevoorschijn kwam als een mooie vlinder, met veel zin in het leven. Om alle dagen die ze gemist had.

‘Ik weet niet of ik dit een feestje zou noemen, mam. Maar goed, moet je doen! De “P” van “Patricia”, daar kun je van alles mee, qua verkleedoptyes. Pooier. Pepermolen...’ Daar houdt mijn fantasie op, maar het maakt niet uit. Ze zit alweer achter de naaimachine in de keuken en begint aan pa’s kostuum.

‘Ik ga me even omkleden,’ zeg ik en ik pak snel een glas water. Mijn vader zit aan tafel en speelt een of andere *diamond crush*-game. Had ik hem maar nooit geleerd wat voor mogelijkheden zijn iPhone allemaal biedt.

Na een douche trek ik een spijkerbroek en een T-shirt uit de koffer die al zes weken ingepakt op de grond ligt. Het is wachten op de dag dat ik de twee helften dicht kan klappen en terug kan keren naar mijn andere leven, in Londen.

Ik ben er inmiddels aan gewend. Het heen en weer gaan tussen mijn twee levens. In deze slaapkamer, uit mijn kindertijd, met het eenpersoonsbed in de hoek en het bureau voor het raam, houd ik mijn Zoom-calls en geef ik trainingen. Tussen al mijn eindexamenboeken staan boeken over ondernemen: *The 7 Habits of Highly Effective People* en *How to Win Friends and Influence People* staan naast *The Catcher in the Rye* en *A Portrait of the Artist as a Young*

Man. In mijn Londense kamer, in Penge, staan veel minder spullen die iets over mij zeggen. Daar heb ik alleen kleding en wat spullen in een bureaula. Ik huur de kamer van mijn vriend Nathan, die ik ken van mijn studie, en dat is het enige wat anders zal zijn als ik terugkom. Zijn vriendin Hannah komt bij hem wonen en ik moet nieuwe woonruimte zien te vinden.

‘Zie het als een kans,’ zei Joel, mijn beste vriend, toen ik het hem vertelde. ‘Nu kun je tenminste weg uit die suffe buitenwijk en kun je eens echt gaan *léven*. Het is niet alsof je je dat niet kunt veroorloven.’

Rijk zijn, dat is waar het voor Joel allemaal om draait. Daarom ben ik ook bij Big Impressions Training beland. Omdat ik geen idee had wat ik met mezelf aan moest, volgde ik zijn motto maar: als je niet weet waar je goed in bent, zoek dan iets waarmee je uiteindelijk bakken met geld verdient.

Het blijkt dat het bijna onmogelijk is om iemand financieel in te halen die in het bankwezen werkt, maar met mijn vorige promotie heb ik toch weer een stapje in die richting gezet.

‘Ik ga de stad in,’ roep ik bij de voordeur.

Daar is mijn vader, gekleed in een spijkerbroek, een T-shirt en een giletje. Zijn lange grijze haar draagt hij in een paardenstaart.

‘Ik ga met je mee,’ zegt hij, met een blik de keuken in. ‘Als jij dat goed vindt, *liefje*?’

Hij verdwijnt om mijn moeder een kus te geven.

We beginnen aan de korte wandeling over de kinderkopjes van de straat die naar de winkels leidt.

‘Ik dacht: ik ga nog één keer naar de boekwinkel.’

‘Zijn alle boekwinkels in Londen soms gesloten dan?’ zegt hij met een grijns.

‘Als je me daar eens een keertje kwam opzoeken, dan zou je daar vanzelf achter komen.’ Ik kijk hem aan; hij is hier zo thuis. ‘Mis je het weleens?’ vraag ik.

Mijn vader was een rasechte Londenaar tot hij mijn moeder leerde kennen. Ze zat op de eerste rij bij een van zijn optredens in 1974 en toen was hij verkocht. Hij wist het gewoon. Vanaf dat moment was hij overal waar zij was. Helaas voor hem was dat in Frome, al binnen een paar jaar, net toen zijn carrière een beetje van de grond kwam – waar Elliot ter wereld kwam, en toen ik.

‘Tuurlijk wel,’ zegt hij en hij zwaait door het etalageraam naar een van de medewerkers in de delicatessenzaak boven aan Catherine Hill. ‘Maar doordat ik het mis, weet ik ook weer waarom ik er weg ben gegaan en wat dat me allemaal heeft gebracht.’

Soms probeer ik mijn vader zover te krijgen dat hij vertelt hoe hij zich écht voelt. Ik geloof gewoon niet dat hij er zo gelaten onder is. Het leven dat hij koos wil zeggen dat hij voor altijd een eendagsvlieg is gebleven. Dat woord staat bij zijn naam in elk artikel dat ooit over hem is geschreven. De man achter de titelsong van de kaskraker *Nobody Boy*; de man die daarna nooit meer heeft gezongen. Het is mijn grootste nachtmerrie, maar hij draagt die titel zo niet met trots dan toch zonder enige wroeging.

Hij lijkt zich niet te schamen voor zijn carrière. Ooit stond hij in het voorprogramma van Fleetwood Mac in grote stadions, en uiteindelijk werd hij pizzabezorger. Maar hij geneert zich totaal niet. Zelfs niet toen ik mijn beste vriendje van de basisschool, Geoff, mee naar huis nam, in de zomervakantie voor we naar Frome College gingen, en die in lachen uitbarstte toen hij mijn vader de trap af zag hollen in zijn donkerblauwe Domino’s-poloshirt, met de rode stippen op de mouw en een honkbalpetje met logo.

‘Ik neem straks een dubbele pepperoni mee voor het avondeten,’ riep hij en hij klopte me even op mijn hoofd. Ik schaamde me rot, maakte me van hem los en liep achter de schaterende Geoff aan, de trap op.

Tegen de tijd dat we aan onze eerste schooldag begonnen, had Geoff het overal rondgebazuind. Soms heb ik het gevoel dat dát het begin was van de vreselijkste jaren van mijn leven.

Dit soort wandelingen hebben we niet veel kunnen maken, mijn vader en ik. Tot een paar dagen geleden moest er altijd iemand bij mijn moeder blijven. Dat deden we bij toerbeurt. Ik verweet Elliot stilletjes dat hij nooit hoefde te helpen, puur door de geografische afstand. Hij is fulltime vader in New York en zelfs als hij het zou aanbieden – wat hij nog nooit heeft gedaan – dan zou hij zijn zoontje Jordan van drie mee moeten nemen, en dat zou te zwaar zijn voor mijn moeder. Ze zou het verschrikkelijk vinden als Jordan haar zo zou zien.

Het geeft ook niet, want mijn vader en ik zijn er goed in geworden, in de loop der jaren. Hij voelt zich niet meer schuldig als hij me vraagt om te komen. Ik bied tegenwoordig eerder hulp aan – al zodra mijn moeder niet binnen vierentwintig uur op een appje reageert, of als pa ‘gaat wel’ zegt als ik vraag hoe het met hem gaat. We zijn in de loop der tijd uit bittere noodzaak een geoliede machine geworden.

‘Hopelijk blijft ze dit keer lang goed,’ zeg ik als we langs de drie verdiepingen tellende tweedehandswinkel halverwege de heuvel lopen, die mijn belangrijkste bron van vermaak is geweest sinds ik dit keer hier ben.

Mijn pa haalt zijn schouders op. Ik kijk hem aan, deze man die zo onbaatzuchtig zijn leven heeft opgegeven om voor mijn moeder te zorgen. Die nooit méér wenst dan wat hij heeft. Ik open mijn mond om iets te zeggen. Om hem te vertellen hoe bewonderenswaardig hij is. Wat een goede vent hij is. Om te zeggen: ‘Zoals jij voor dit gezin hebt gezorgd is heldhaftig. Jij bent de lijm die ons allemaal bij elkaar houdt. We zouden uit elkaar vallen zonder jou.’ Maar ik kan het niet. Zijn keuzes, hoe heldhaftig ook, hebben er ook aan bijgedragen dat mijn schooltijd een hel was. Er ging geen dag voorbij dat ik niet uitgescholden of uitgejouwd werd. Bespuugd of geschopt. Dat er kauwgom in mijn haar werd gesmeerd of een hele groep jongens om me heen kwam staan, klaar om me verschrikkelijke dingen aan te doen, tenzij ik iets kon bedenken

om ze op andere gedachten te brengen.

Het betekende ook dat er meerdere keren per dag iemand naar me toe kwam en mijn vaders ene nummer, 'Do You Know Me?', tegen me begon te zingen.

We passeren het Italiaanse restaurant dat drie jaar geleden is gebouwd. Ik weet het nog, want het was een van mama's hevigste terugvallen ooit. Ik was zo lang thuis dat ik de hele bouw heb kunnen meemaken.

Tegen de tijd dat we bij de boekwinkel aankomen, is het moment om iets tegen mijn vader te kunnen zeggen voorbij. Ik leg mijn hand op de deur om hem open te duwen en krimp ineen als ik door het glas zie dat er een vrouw aan het rondsnuffelen is. Ik herken haar lange, golvende, bruine haar, achter één oor geveegd, precies zoals ze het op school droeg. Ze draagt een lange witte rok, met zwarte Doc Martens en een leren jack. Al die keren dat ik in Frome ben geweest, heb ik haar volgens mij niet één keer gezien. Niet sinds de dag dat ze van school ging. Ik steek mijn arm uit om mijn vader tegen te houden en zie dat ze een boek van de plank pakt en omdraait, meteen verdiept in wat er op de achterkant staat. Ik ben al zo vaak in deze winkel geweest dat ik precies weet op welke afdeling ze staat. Die met de zelfhulpboeken.

'Ik heb eigenlijk meer zin in een biertje,' zeg ik tegen mijn vader en loop weg, zodat Erin Connolly in alle rust boeken kan bekijken.

Net als ik mijn verkleedkleden aan wil trekken, belt Elliot om zijn dagelijkse portie schuldgevoel over me uit te storten. Dat doet hij altijd als ik thuis ben, bij mama. Er was een tijd – in mijn late tienerjaren – dat hij nooit iets van zich liet horen. Twee jaar lang. Maar dat lijkt inmiddels vergeten – tenminste, door hem. Hij belt alsof hij er nooit mee is gestopt.

'Hoe gaat het daar, in het gekkenhuis?' vraagt hij, terwijl de tv op de achtergrond een of ander dramatisch kinderprogramma laat horen. Allemaal van die griezelige hoge stemmetjes en explosieve geluidseffecten.

Dat zou je niet hoeven vragen als je ooit een keertje thuiskwam.
De woorden schieten meteen mijn hoofd in, maar ze bereiken mijn mond nooit. De meeste gesprekken die ik met mijn broer wil voeren, spelen zich alleen in mijn eigen hoofd af.

‘Elke dag een beetje beter.’

‘Wat fijn. Was vrij kort, dit keer, toch?’ Hij klinkt opgewekt. Vrolijk. Alsof alles weer normaal is. Maar het voelde helemaal niet kort toen ik wekenlang tot drie uur ’s nachts op was met onze moeder, of aan de telefoon hing met de huisartsenpost zodra die opening.

‘Ja. Het gaat goed met haar.’

‘Nog op de mountainbike gezeten, nu je daar toch bent?’ Ik voel ineens de spanning in mijn borstkas. Toen ik in mijn laatste schooljaar zat, haalde Elliot me vaak op na school, met onze fietsen in de kofferbak van zijn auto, en dan reden we rond in Somerset en daarbuiten, steeds op zoek naar nieuwe fietspaden. Hoe ruiger en modderiger, hoe beter. We voerden altijd de mooiste gesprekken op de fiets.

‘Geen tijd voor, helaas.’ *Zonder jou zou ik dat nooit doen.*

We zwijgen allebei.

‘Hoe gaat het met jou?’ vraag ik uiteindelijk.

Hij zucht. ‘Best. Al zou het fijn zijn als Carl niet zijn halve leven aan de andere kant van Amerika doorbrengt.’

Ik krimp ineen bij het horen van de naam van Carl, zoals altijd. Ik weet dat het niet eerlijk is om Elliots man de schuld te geven van mijn broers afwezigheid hier, in mijn leven, maar ik kan het niet helpen. Oké, Elliot is zelf weggegaan, maar Carl houdt hem daar.

‘Dat is wel vervelend, ja.’

‘Heb je je outfit al aan, JJ?’ roept mijn moeder van beneden.

Toen mijn moeder hem net aan me gaf, zei ze nog dat het zo jammer was dat Elliot er niet bij kon zijn. Dat het ook logisch was dat hij er niet bij was en dat hij zo’n geweldige vader was voor zijn zontje. Blijkbaar is het geen probleem dat ik mijn baan opgeef en

naar huis kom. Dat wordt zelfs van me verwacht. Maar niet van de golden boy. Nou ja, Elliot kan er ook niks aan doen dat zij ziek is.

‘Ik moet gaan.’ Ik hang op. Hoe is het mogelijk dat ik mijn broer mis terwijl ik hem net nog gesproken heb?

Als Helena voor de deur staat, gekleed in een strakke zwarte jurk en met een bandana om, bevestigt haar reactie dat mijn outfit over de top is. Ze ziet er nog precies hetzelfde uit als veertien jaar geleden, toen we samen op Frome College zaten.

‘Godallemachtig, James. Jij gaat duidelijk op voor de prijs voor het beste kostuum.’

Ik ben een boek. *Great Expectations*, om precies te zijn. Het kostuum is gemaakt van donkerblauw fluweel en de titel is met de hand in goud geborduurd op de voorkant van de trui. Er is zelfs een donkerblauwe hoed met een gouden kwastje eraan, als bladwijzer.

Ik zucht. Ik wist niet eens dat er een prijs was, maar blijkbaar lijkt het alsof ik daarop uit ben.

‘Ik ben wel blij dat je je geschoren hebt. Kan ik tenminste die perfecte vierkante kaak van je zien?’

Ze steekt haar hand uit naar mijn kin en trekt me naar zich toe.

‘De B van bandana. Dat leek mij eerder het niveau waar we voor moesten gaan.’ Ik buig me en kus haar lichtjes. Precies op dat moment verschijnen mijn ouders achter me.

‘Wauw, Trish, je ziet er fantastisch uit,’ zegt Helena over mijn schouder. ‘Gareth, heb je er al over nagedacht hoe je gaat drinken met een speen in je mond?’

‘Trish heeft een gat gemaakt voor een rietje,’ zegt hij en ik geloof niet dat mijn vader ooit zo trots heeft geklonken.

We lopen samen naar de Cheese & Grain, waarbij mijn kostuum fungeert als een soort krachtveld dat Helena ervan weerhoudt om te dichtbij te komen. Dat is maar goed ook, want ik vertrek morgenvroeg naar Londen. Dit is alleen maar een Frome-relatie, die

een paar jaar geleden begon toen ik haar tegen het lijf liep in het plaatselijke Garden Café, toen ik even wat afstand nodig had van mijn moeder. Die voelde zich die dag helemaal niet goed en ze reageerde dat op mij af. Aan mij had ze ook al niks. Ze wilde dat ik opzoutte. Van haar had ik niet zo nodig hoeven komen. Ze had mijn hulp niet nodig. Dit was allemaal mijn schuld. Alles. Had ze maar nooit...

Ik was vertrokken voor ik het haar kon horen zeggen.

Helena had me die dag aangesproken. Ze herkende me van school. Ze ging zomaar, zonder het te vragen, tegenover me zitten en bestelde een stuk taart met twee vorkjes. Ze vertelde me over de hilarische dag die ze had gehad, en dat ze achter haar paraplu aan was gehold over Catherine Hill en het plaatselijke parlementslid omver had gelopen toen die net zijn kantoor uit kwam. Binnen een paar minuten in haar gezelschap, en na drie hapjes taart, was ik mijn leven thuis vergeten, net als het feit dat zij een randfiguur was geweest in de groep die mijn leven op school tot een hel had gemaakt.

Ze heeft er één keer iets over gezegd, toen we samen in bed lagen. Ik zag wel dat ze er al in geen jaren meer aan had gedacht.

‘Hé, hadden ze vroeger niet een of ander liedje over jou verzonnen, of zo?’ vroeg ze en ze lachte er zelfs bij. Ik verstijfde naast haar, klemde mijn kaken op elkaar en wachtte af. Ik weet niet waar ik precies op wachtte. Een verontschuldiging, misschien. ‘Ik had echt het lélijkste kapsel van de hele school.’

Dat is nu een jaar of twee geleden en na verloop van tijd ben ik haar leuk gaan vinden. Omdat ze zo op haar gemak is bij mijn familie. En om hoe geduldig ze reageert als ik weer eens op het allerlaatste moment afzeg of ineens bij haar op de stoep sta, als thuis de muren op me afkomen. En omdat ze altijd de draad van haar gewone leventje weer oppakt, zonder mij, zodra ik weg ben.

‘Alles al ingepakt?’ vraagt ze als we ons bij de rij van breinen en bessen, Bambi’s en boeddhisten, broedkippen en ballonnen hebben gevoegd.

‘Nooit echt uitgepakt,’ zeg ik schouderophalend en ze moet lachen.

‘Uiteraard.’

‘Wat wil je daarmee zeggen?’

‘Uitpakken is hetzelfde als blijven. En hier je leven opbouwen. Jij kunt dit alleen maar aan door jezelf eraan te herinneren dat het niet permanent is.’

Ik kijk haar fronsend aan. Is dat zo? Dat ik mezelf er graag aan mag herinneren dat het maar tijdelijk is? Heeft niet iedereen dat gevoel?

‘Zo leuk, dit!’ Mijn moeder leunt tegen me aan en haar bavianenhaar kietelt tegen mijn wang.

Gelukkig weet Helena me af te leiden van mijn zorgen over iedereen die ik zou kunnen tegenkomen. Niet dat ik iemand zou herkennen, trouwens. Ze zijn allemaal verkleed en als we binnenkomen is de zaal schemerig verlicht met knipperende discolampen. Mijn vader hijst zijn luier op en trekt ma naar zich toe om meteen te gaan dansen.

Helena ziet wat mensen die ze kent op de dansvloer en verdwijnt, terwijl ik naar de bar loop om champagne te bestellen.

‘Ik heb nieuws,’ roep ik als ik weer bij mijn ouders sta en ze allebei een glas geef. Ik heb gewacht tot mijn moeder beter was voor ik het hun wilde vertellen. Ik wilde het aan deze versie van haar vertellen, niet aan die andere. ‘Ik word partner, dus dan kan ik binnenkort wat meer geld naar jullie sturen.’

Hun gezichten klaren op en mam gilt zo hard dat ik voel dat mensen naar ons kijken, maar dat kan me niks schelen. Mijn vader klopt me op mijn schouder terwijl hij even de andere kant op kijkt.

‘Trots op je,’ zegt hij terwijl hij zijn glas heft. ‘Maar je moet het niet voor ons doen. We hebben het geld echt niet nodig.’

‘Het is het minste wat ik kan doen,’ zeg ik, en mijn vader fronst. Kijkt me aan met die lichtbruine ogen van hem. Opent zijn mond om iets te zeggen.

‘Laatste oproep voor iedereen die mee wil doen aan de talentenjacht,’ klinkt een stem door de luidsprekers.

‘Nou, JJ?’ zegt hij. ‘Je zou een hoofdstukje kunnen voorlezen uit je boek?’ Hij blijft me strak aankijken, dus ik probeer niet te laten merken wat ik eigenlijk denk. Ik rol lachend met mijn ogen, maar mijn borstkas verstrakt bij het noemen van mijn hoofdstukje. Ik heb spijt dat ik dit ooit aan mijn vader heb verteld, want hij is niet van plan om het me te laten vergeten. De cursus creatief schrijven in Londen die ik een paar jaar geleden heb gevolgd, waar ik op de shortlist terechtkwam van de wedstrijd ‘Beste eerste hoofdstuk’. Sindsdien staat het als een ongeopend document op mijn laptop. Het is beter om het als één perfect stukje te bewaren dan te proberen om het af te maken en de hele boel te verpesten.

‘Zal ik doen. Maar alleen als jij die kerstsingle van je zingt die nooit is uitgebracht,’ zeg ik met een opgetrokken wenkbrauw.

Pa slaat een arm om mijn moeder heen, trekt zelf ook een wenkbrauw op en zegt dan op harde fluisterton: ‘Volgens mij heb ik een gevoelige snaar geraakt.’

Eerste druk september 2024

Oorspronkelijke titel *The Book Swap*

Oorspronkelijke uitgever Hodder & Stoughton, an Hachette UK company

Copyright © Tessa Bickers 2024

The moral right of Tessa Bickers to be identified as the author of this work has been asserted in accordance with the Copyright, Designs and Patents Act 1988

Copyright © 2024 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht

Vertaling Anna Livestro

Omslagontwerp De Weijer Design, Baarn

Opmaak binnenwerk Crius Group

ISBN 978 90 261 7119 2

ISBN e-book 978 90 261 7120 8

ISBN luisterboek 978 90 261 7121 5

NUR 302

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle personen in dit boek zijn door de auteur bedacht. Enige gelijkenis met bestaande – overleden of nog in leven zijnde – personen, anders dan die in het publieke domein thuishoren, berust op puur toeval.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.